

Nr 302.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående ändrade villkor för statsbidrag under år 1918 till driftkostnaderna vid kustsanatorierna; given Stockholms slott den 12 april 1918.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva

att, utan hinder av de utav riksdagen godkända villkor för åtnjutande av statsbidrag från det i riksstaten för år 1918 upptagna ordinarie förslagsanslaget till bidrag för driftkostnaderna vid tuberkulos-sjukvårdsanstalter, må till Kronprinsessan Victorias kustsanatorium för skrofulösa barn, kustsanatoriet vid Apelviken och kustsjukhuset för skrofulösa barn å Styrso av nämnda förslagsanslag för samma år utgå bidrag av 1 krona för dag och patient, för vilken avgiften ej är högre än 1 krona om dagen.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Axel Schotte.

*Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 12
april 1918.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Departementschefen, statsrådet Schotte anförde:

För ett vart av åren 1910—1917 har riksdagen beviljat anslag på extra stat till bidrag för driftkostnaderna vid tuberkulossjukvårdsanstalter.

Med bifall till Kungl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning beslöt därefter 1917 års riksdag att för ifrågavarande ändamål från och med år 1918 i riksstaten under sjätte huvudtiteln uppföra ett ordinarie förslagsanslag å 650,000 kronor.

I avseende å allmänna bestämmelser för åtnjutande av ifrågavarande statsanslag har riksdagen beslutit följande:

1:o) att statsbidrag må utgå allenast till sådan anstalt, som prövas vara på tillfredsställande sätt anordnad och där avgiften för vårdplats i allmän sjuksal icke utgår med högre belopp än 1 krona för

dag, dock att, där anstalt är avsedd för personer, tillhörande viss kommun eller landstingsområde, hinder för statsbidrags åtnjutande ej må föranledas av den omständigheten, att avgiften för vård av person från annan ort utgår med högre belopp;

2:o) att statsbidraget må bestämmas till högst 50 öre för dag och patient, för vilken avgiften ej är högre än 1 krona om dagen, dock med den inskränkning att för län eller stad, som ej deltagar i landsting, statsbidrag ej i något fall må utgå till flera sjukplatser än en på varje tusental av länets eller stadens invånare, däri dock ej inberäknat antalet sjukplatser å kustsjukhus och kustsanatorier för skrofulösa barn eller tuberkulossjukvårdsanstalt, som är avsedd för vård av sjuka från hela riket utan företräde för sjuka från visst län eller viss stad, samt med undantag därjämte beträffande Jämtlands och Norrbottens län, där statsbidrag må utgå för varje sjukplats utan inskränkning i förhållande till invånarantalet; och

3:o) att Kungl. Maj:t i övrigt äger föreskriva de bestämmelser och villkor, som för statsbidragets åtnjutande må finnas lämpliga att stadga.

I sin skrivelse i ämnet anhöll 1917 års riksdag, med anledning av inom riksdagen väckta motioner, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning rörande lämpligheten av att statsbidraget till tuberkulossjukvårdsanstalterna höjdes utöver då utgående belopp samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill sagda utredning kunde giva anledning.

I särskilda skrivelser den 11 oktober 1917 inkom medicinalstyrelsen sedermera dels med förenämnda av riksdagen begärda utredning, dels ock med förslag till beräkning av statsanslag för bidrag till driftkostnaderna vid tuberkulossjukvårdsanstalterna för år 1919.

På grund av nämnda av medicinalstyrelsen avgivna utredning och förslag föreslog Kungl. Maj:t i innevarande års statsverksproposition riksdagen

dels att från och med år 1919 höja det ordinarie förslagsanslaget till bidrag för driftkostnaderna vid tuberkulossjukvårdsanstalter med 550,000 kronor eller från 650,000 kronor till 1,200,000 kronor;

dels ock att i avseende å allmänna bestämmelser för åtnjutande av ifrågavarande statsanslag från och med år 1919 besluta, bland annat, att statsbidraget skulle — i stället för såsom förut med högst 50 öre för dag och patient — utgå med 1 krona för dag och patient, för vilken avgiften ej vore högre än 1 krona om dagen.

Riksdagens kamrar hava sedermera bifallit Kungl. Maj:ts berörda förslag.

Framställning
från kust-
sanatorierna.

Med skrivelse den 21 mars 1918 har medicinalstyrelsen överlämnat av styrelserna för Kronprinsessan Victorias kustsanatorium för skrofulösa barn, kustsanatoriet vid Apelviken och kustsjukhuset för skrofulösa barn å Styrösö till Kungl. Maj:ts ställda skrifter, däri nämnda styrelser gjort framställning därom, att statsbidraget till anstalterna för år 1918 måtte höjas från 50 öre till 1 krona för dag och patient. Styrelserna hava därvid huvudsakligen framhållit, att den rådande dyrtiden redan under år 1917 förorsakat brist i anstalternas driftkostnadsräkenskaper och med all sannolikhet komme att för anstalterna medföra ännu större förlust under år 1918. Det vore därför att befara, att, om styrelserna ej erhöle ökat statsunderstöd, anstalternas bestånd kunde äventyras.

Medicinal-
styrelsen.

I sin nämnda skrivelse anför medicinalstyrelsen huvudsakligen följande:

»Anstalterna för skrofulösa barns vård äro i visst avseende, nämligen i fråga om erhållandet av statsbidrag till driften, i det hela likställda med tuberkulosjukvårdsanstalterna. I fråga åter om de övriga medel, som erfordras för driften, föreligger en bestämd skillnad. Tuberkulossjukvårdsanstalterna ägas i det övervägande flertalet fall av landsting, vilka således äro ansvariga för att driften vid dessa dem tillhöriga anstalter behörigen uppehålls och som också genom sin större ekonomiska bärkraft äga möjlighet att uppfylla detta ansvar. Några få av dessa anstalter ägas av större bolag, vilkas ekonomi också är så tryggad, att de även under nuvarande exceptionella förhållanden äro i stånd att uppehålla driften vid sina anstalter. Vad särskilt angår de fyra Konung Oscar II:s jubileumsfond tillhöriga så kallade folksanatorierna, lämnar staten till dessas verksamhet bidrag, icke per dag och patient, utan i form av bestämda årsanslag, vilkas belopp betydligt överstiga vad dessa anstalter eljest, efter den vanliga beräkningen, skulle fått. De anstalter, varom i förenämnda trenne skrivelser är fråga, ägas däremot av föreningar, vilka visserligen på grund härav hava att svara för det behöriga uppehållandet av verksamheten vid desamma och således hava att tillskjuta de medel, som, utöver de erhållna bidragen från staten och eventuellt från annat håll, erfordras för driften vid anstalterna. Men dessa föreningar utgöra sammanslutningar av för skrofulösa patients vård intresserade enskilda personer och hava icke den tryggade ekonomiska ställning, att de kunna antagas under tider sådana som de nuvarande fullgöra sin uppgift beträffande anstalterna ifråga. Dessa erhålla visserligen, förutom det ovannämnda statsbidraget, bidrag även från vissa landsting, nämligen sådana, som äro mera direkt intresserade av att verksamheten vid någon dylik anstalt upprätthålles. Dessa bidrag utgå i regel med belopp växlande mellan 1 krona och 1 krona 50 öre per dag och patient. Från staten och landstingen kunna anstalterna således beräkna en sammanlagd inkomst per dag och patient av 1:50—2 kronor. Då nu denna kostnad uppgår till vida högre belopp, omkring 5 kronor ända till 6 kronor, uppstår en utgift per dag och patient på omkring 3 till 4 kronor, till vilken medel måste från annat håll anskaffas. Av patient eller patients målsman kan, till följd av de med stats- eller landstingsbidragens åtnjutande förenade villkoren, icke uttagas hela

detta senare belopp, utan endast en mindre del därav, högst 1 krona. Resten blir då anstaltens egen direkta kostnad för patienten. Denna rest, som med säkerhet kan beräknas utgöra minst tre kronor per dag, hava nu anstalterna, såsom framgår av föreliggande framställningar, mycket svårt att komma ut med, och det ligger måhända ingen överdrift i det ovan anförda uttalandet att anstalternas bestånd är äventyrat; i alla händelser äro betänkliga, på framtiden återverkande rubbningar i deras ekonomi att befara, därest icke staten redan nu träder hjälpende emellan. Det intill 1 krona per dag och patient ökade statsbidrag, som nu av sökandena ifrågasättes att utgå redan från och med år 1918, skulle åtminstone i någon mån förbättra ställningen för dessa anstalter.

Medicinalstyrelsen, för vilken det redan förut icke varit obekant, att ifrågasvarande föreningar endast med största svårighet kunnat under nu rådande exceptionella förhållanden fullfölja sin behjärtansvärda verksamhet och som genom vad i förenämnda trenne skrivelser anförts ännu mer blivit styrkt i denna sin åsikt, anser det därför vara en samhällsangelägenhet av vikt, att staten gör allt vad den kan för att understödja denna verksamhet, så att den fortfarande kan behörigen upprätthållas, och får därför hemställa om bifall till de gjorda framställningarna.

Beträffande de ökade kostnader, ett sådant bifall skulle medföra, tillåter sig styrelsen att i denna del hänvisa till innehållet i den till dess skrivelse den 11 oktober 1917, angående beräkningen av statsanslaget för år 1919 för bidrag till driftkostnader vid tuberkulossjukvårdsanstalter, fogade tablån. Enligt denna har 1919 års statsbidrag, efter 50 öre per dag och patient, för Kronprinsessan Victorias kustsanatorium beräknats till 32,214 kronor och enahanda bidrag för Styrösö kustsjukhus till 23,225 kronor. För kustsanatoriet vid Apelviken beräknas ett års bidrag utgöra 41,688 kronor, men är härvid att märka, att, såsom ock i tablån angives, denna siffra grundar sig på ett platsantal vid sanatoriet av 253, därav 32 som skulle tillkomma senare (tidigast under år 1919). Då emellertid förslaget om anstaltens utvidgning med dessa 32 platser för närvarande är, efter proposition i ämnet, beroende på riksdagens prövning och således ännu icke på avsevärd tid kan bli genomfört, torde ett års statsbidrag för denna anstalt böra, efter hittills varande platsantalet 221 (188+33 endast under tre sommarmånader tillgängliga platser), beräknas till 35,795 kronor. Sammanläggas härmed förenämnda belopp 32,214 kronor och 23,225 kronor, uppstår en summa av 91,234 kronor, som således skulle bli det *högsta* belopp, statsverket skulle få vidkännas genom ett bifall till föreliggande tre framställningar om bidragets höjande för år 1918 till 1 krona. I själva verket kan det dock tänkas, att beloppet bliver något mindre, till följd av att säkerligen ej alla vid anstalterna befintliga platser äro belagda för varje dag, för vilken bidrag kan få åtnjutas.»

På grund av vad sålunda anförts har medicinalstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder för att ifrågasvarande tre kustsanatorier finge redan för år 1918 komma i åtnjutande av ett till 1 krona per dag och patient förhöjt statsbidrag till driftkostnaderna.

Departements-
chefen.

Ifrågavarande anstalters ekonomiska ställning är, såsom medicinalstyrelsen frambållit, i sig själv vida svagare än vad som är fallet beträffande de flesta övriga statsunderstödda tuberkulossjukvårdsanstalter. Av utredningen i ärendet framgår, att på grund av den rådande dyrtiden de ekonomiska svårigheterna för uppehållande av driften vid anstalterna i fråga under de senare åren alltmer ökats. Enligt vad ansökningarna bifogade räkenskapssammandrag för år 1917 utvisa, har under nämnda år för samtliga dessa anstalter uppkommit en betydande brist. Då en ännu större brist för år 1918 torde kunna befaras uppstå, synes nödvändigt, att staten i sin mån träder hjälpande emellan för att anstalternas fortbestånd ej skall äventyras. Med hänsyn därtill, att statsbidraget till tuberkulossjukvårdsanstalternas driftkostnader från och med år 1919 kommer att bestämmas till 1 krona för dag och patient, torde ej heller vara något ur principiell synpunkt att erinra mot att bidrag till nu ifrågavarande anstalter med det sålunda förhöjda beloppet utgå jämväl under år 1918. Någon ökning av det ordinarie förslagsanslaget till bidrag för driftkostnader för tuberkulossjukvårdsanstalter lärer ej av denna anledning behöva ifrågasättas för sistnämnda år.

På grund av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att, utan hinder av de utav riksdagen godkända villkor för åtnjutande av statsbidrag från det i riksstaten för år 1918 upptagna ordinarie förslagsanslaget till bidrag för driftkostnaderna vid tuberkulossjukvårdsanstalter, må till Kronprinsessan Victorias kustsanatorium för skrofulösa barn, kustsanatoriet vid Apelviken och kustsjukhuset för skrofulösa barn å Styrso av nämnda förslagsanslag för samma år utgå bidrag av 1 krona för dag och patient, för vilken avgiften ej är högre än 1 krona om dagen.

Till denna, av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skulle till riksdagen avlätas.

Ur protokollet:

Nils Ädelgren.